

Akılcı İlaç Kullanımının Önemi (Viral Hepatitlerde)

Dr. Tuba Damar Çakırca

**Şanlıurfa Eğitim Ve Araştırma Hastanesi
Enfeksiyon Hastalıkları Ve Klinik Mikrobiyoloji**

Akılcı ilaç kullanımı (AİK)

- AİK terimi ilk olarak 1985 yılında Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından kullanılmış olup; kişilerin klinik bulgularına ve bireysel özelliklerine göre, uygun ilaca, uygun süre-doz-yol, en düşük maliyetle ve kolayca ulaşabilmeleri olarak tanımlanmıştır.
- Bu kriterlerden bir veya daha fazlasının sağlanamaması durumu ise akılcı olmayan ilaç kullanımı (AOİK) olarak tanımlanır.

Conference of Experts on the Rational Use of
Drugs, World Health Organization, Nairobi,
Kenya, WHO/CONRAD/WP/RI, 25-29.12.1985

- Ülkemizde, 19 Mart 2012 tarihinde **İlaç Tedarik Yönetimi ve Tanıtım Dairesi** kurulmuştur.
- 2018-2022 yılları arasında uygulanmak üzere «AİK ulusal eylem planı» başlatılmıştır.

T.C. Sağlık Bakanlığı
Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

İLACIM NE EKSİK NE FAZLA

Cilt: 5 Sayı: 4
Nisan 2018

Türkiye Akılcı İlaç Kullanımı Bülteni

Akılcı İlaç Kullanımı Dairesi

Türkiye Akılcı İlaç Kullanımı Bülteni, doktorlara ve diğer sağlık hizmet sunucularına ilaçlar ve tedavi stratejileri hakkında kapsamlı, karşılaştırmalı, güncel, güvenilir ve tarafsız bilgi sağlayarak ülkemizde ilaçların akılcı kullanımının yaygınlaştırılmasına katkı sunmayı amaçlamaktadır.

www.akciilac.gov.tr

AİK'nın amacı

- ✓ Tedavi maliyetini azaltarak,
- ✓ Bilinçsiz ilaç kullanılarak sağlanan sağlık hizmetlerinin

AİK'nın basamakları

- ✓ Tanının doğru konulması,
- ✓ Prognozun belirlenmesi,
- ✓ Tedavi amaçlarının saptanması,
- ✓ Tedavi seçeneklerinin gözden geçirilmesi,
- ✓ İlaç tedavisi gerekli ise doğru reçetenin yazımı
- ✓ Hastanın takibidir.

Akılcı Olmayan İlaç Kullanımı (AOİK)

- AOİK hastaların;
  - tedaviye uyumunun azalmasına
  - ilaç etkileşimlerine
  - antibiyotiklere karşı direnç gelişmesine
  - hastalıkların tekrarlamasına ya da uzamasına
  - Yan etki görülme sıklığının artmasına
  - tedavi maliyetlerinin artmasına neden olabilmektedir.
- DSÖ ilaçların %50'sinden fazlasının uygun olmayan şekilde kullanıldığını tahmin etmektedir.
- Ek olarak, hastaların yarısı ilaçlarını doğru şekilde kullanamamaktadır.

Akılcı Olmayan İlaç Kullanımının Etkileri

- Kaynakların yanlış tüketilmesine bağlı temel ilaçlara ulaşılabilirliğin azalması
- Hastalıkların tekrarlaması ya da uzaması
- İlaç etkileşimleri
- Yan etki görölme riskinin artması
- Tedavi maliyetinde artış
- **Direnç gelişimi, dirençli şuşların yayılımı**

World Health Organization. Teacher's Guide to Good Prescribing; World Health Organization: Geneva, Switzerland, 2001

Akılcı İlaç Kullanım İlkeleri

Etkinlik

Uygunluk

Güvenirlilik

Maliyet

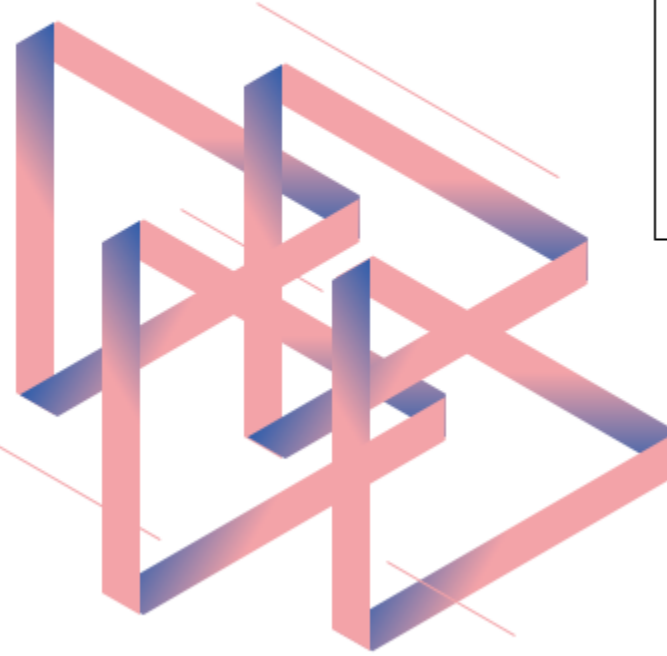
- **Etkinlik:** antiviraller için yüksek potens, yüksek genetik bariyer
- **Güvenlilik:** antiviraller için kemik, böbrek, lipit değişiklikleri, kardiovasküler, nörovasküler riskler
- **Uygunluk:**
  - Gebede kullanılabilir mi?
  - İlacın kolay kullanılabilen formu var mı?
  - İlacın veriliş yolu uygun mu?
- **Maliyet**
  - İlacın hastaya günlük ve toplam maliyeti ne?
  - Tedavi etmemek toplumsal bir maliyet oluşturuyor mu?
  - Komplikasyon gelişmesi durumunda maliyet etkilenir mi?

Antivirallerin uygunsuz kullanılması durumunda

Tedavi başarısızlığı
hastalığın
progresyonu

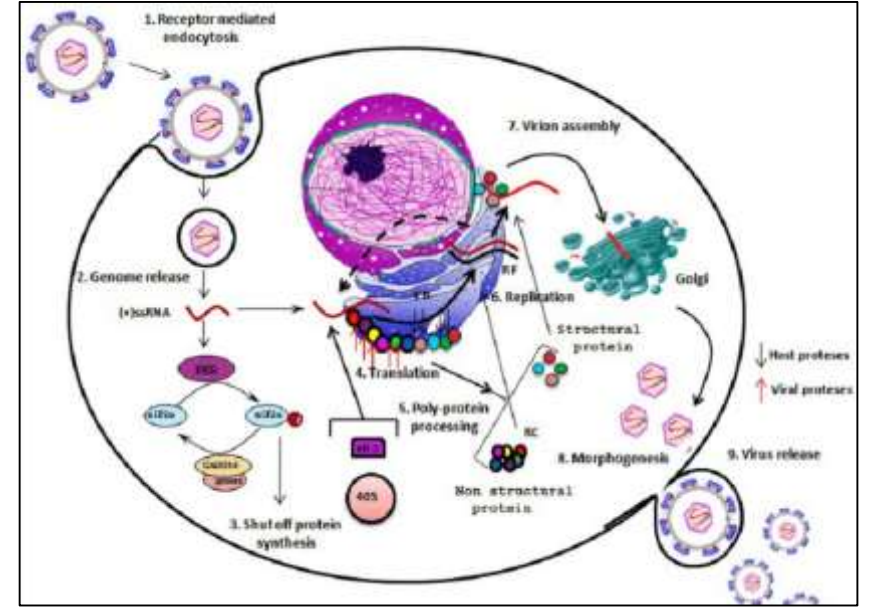
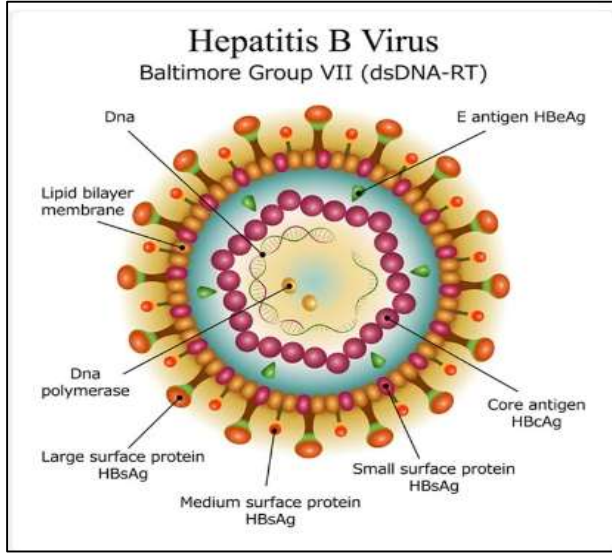
Kaynakların boşa
harcanması

Gelecekte kullanılacak
tedavi seçeneklerinin
sınırlanması

Toksisite

Hızlı direnç gelişimi

VİRAL HEPATİTLERDE AKILCI İLAÇ KULLANIMI

Asian Pacific Association for the Study of the Liver
APASL

EASL™ The Home of
Hepatology

AASLD
AMERICAN ASSOCIATION FOR
THE STUDY OF LIVER DISEASES

Özel Sayı

Hepatit Uzlaşı Raporları (2023)
Yayımlandı

klimikdergisi.org

Hepatit B'de Akılcı İlaç kullanımı

- Rehberler doğrultusunda ülkelerin farklı önerileri mevcut
- Bilimsel Tedavi Rehberi $\neq$ Geri ödeme koşullar

Ülkemizde Viral hepatitlerin tedavisi **Sağlık Uygulama Tebliği (SUT)** kurallarına göre düzenlenebilmektedir.

Hepatit B'de Akılcı İlaç kullanımı

Durum	Tedavi	
Tercih edilen	ETV, TAF, veya TDF	yüksek potens, yüksek genetik bariyer
Önerilmeyen	LAM, ADV, veya TBV	düşük potens , düşük genetik bariyer

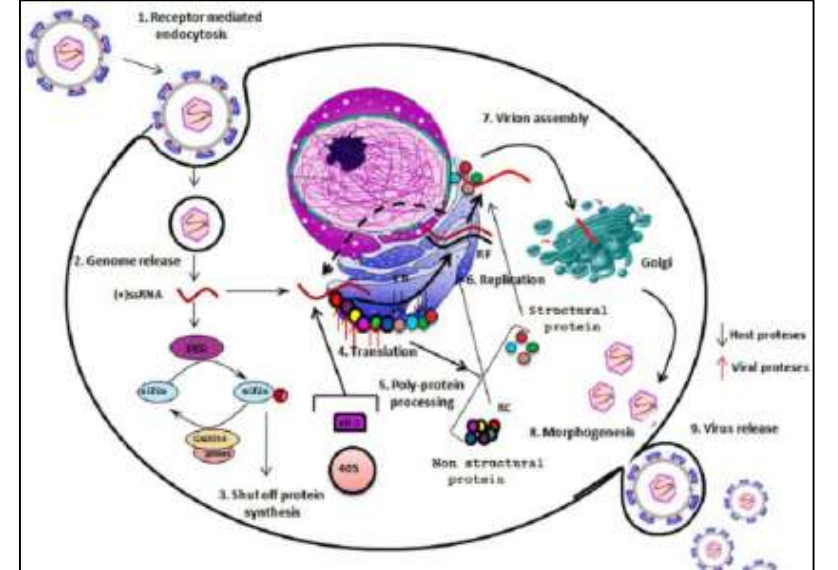
Hasta faktörleri;

- Siroz? Gebelik? Emzirme? İmmünespresyon? Komorbidite (KBY??)

Hepatit C'de Akılcı İlaç kullanımı

- Genotip analizi artık gerekmiyor
- Sirotik bulgular mevcut mu?
  - Evresi?
- Renal fonksiyonlar
- Daha önce tedavi öyküsü, naif hasta mı?
- Kullanmakta olduğu ilaçlar...
- Koenfeksiyon(HAV,HIV,HBV)

SUT

Hepatit C'de Akılcı İlaç kullanımı

- İlaçların kullanım şekilleri oldukça önemli
- İlaç-ilaç etkileşimlerine dikkat edilmeli
- Rifampisin, karbamazepin, zidovudine, zalcitabine, zalcitabine, zalcitabine
- Glekaprevir/Pibrentasvir kullanımı için kontraendikasyonlar
- Sofosbuvir içeren rejimler
- Sofosbuvir/Velpatasvir/
- Glekaprevir/Pibrentasvir

HEP Drug Interactions

UNIVERSITY OF LIVERPOOL

Interaction Checker →

Apps ↓

About Us Interaction Checkers Prescribing Resources Videos Site News Contact Us Support Us

New HCV DAA added to the Interaction Checker: Ravidasvir

Looking for interactions with COVID-19 therapies, including Paxlovid? Click here for covid19-druginteractions.org

If a drug is not listed below it cannot automatically be assumed it is safe to coadminister

HEP Drugs Co-medications Drug Interactions

Search HEP drugs... Search co-medications...

Check HEP/HEP drug interactions

Drug Interactions will

Özetle...

- AİK'in uzun soluklu bir süreçtir
- AOİK ile ilgili ülke olarak ciddi sorunlarımız mevcut, bu nedenle alınması gereken oldukça fazla yol var
- AOİK'in neden olduğu sorunlar toplumun her kesimini ilgilendirmektedir
- AİK'in sağlanması ve planlanan bu faaliyetlerin ve yürütülen tüm çalışmaların başarıyla beklenen hedeflere ulaşabilmesi için her paydaşın üzerine düşen görevi yerine getirmesi gerekmektedir

TEŞEKKÜR
EDERİM

